

Párizs környéki békék, új államok Közép-Európában

A GYŐZTES MINDENT VISZ

Javasolt feldolgozási idő: 30 perc

Az I. világháborút lezáró párizsi békekonferencián az USA küldöttsége Wilson elnök 14 pontban összefoglalt békejavaslatát kívánta érvényesíteni.

A következő feladat ennek a békejavaslatnak az elemzése lesz.

Tanulmányozd az alábbi forrásokat és válaszolj a kérdésekre! A válaszaidat egész mondatokban fogalmazd meg!

Források:

Wilson és a békegalamb

Részlet Wilson elnök 14 pontjából:

- a. Nyílt, nyíltan letárgyalt békeszerződések, amelyek megkötése után nem lesz többé semmiféle titkos nemzetközi megállapodás, hanem a diplomácia mindig nyíltan és a nyilvánosság színe előtt fog tevékenykedni.
- b. A hajózás teljes szabadsága a felségvizeken kívül eső tengereken, békében és háborúban egyaránt, kivéve, ha a tengereket nemzetközi szerződések végrehajtására irányuló nemzetközi akció révén teljesen vagy részben lezárják.
- c. Minden gazdasági korlátozás lehető legnagyobb mértékű megszüntetése és egyenlő kereskedelmi feltételek megteremtése mindazon nemzetek részére, amelyek hozzájárulnak a békéhez és csatlakoznak annak fenntartásához.
- d. Megfelelő biztosíték nyújtása és elfogadása arra, hogy a nemzeti fegyverkezéseket a belső biztonsággal összefüggő legalacsonyabb szintre csökkentik.
- e. Az összes gyarmati igény szabad, elfogulatlan és teljesen pártatlan rendezése, annak az elvnek a szigorú betartása alapján, hogy a szuverenitás idevonatkozó kérdéseinek eldöntésénél az érdekelt lakosság érdekei ugyanolyan súllyal esznek latba, mint annak a kormánynak a méltányos érdekei, amelynek igényei jogosságát el kell bírálni.
- f. Minden francia területet fel kell szabadítani és előzőnlött részeit helyre kell állítani. Azt az igazságtalanságot, amelyet Poroszország 1871-ben Elzász-Lotaringia tekintetében Franciaországnak okozott, és amely közel ötven évig nyugtalanította a világ békéjét, jóvá kell tenni, hogy a béke mindenki érdekében újból biztosítva legyen.
- g. Az olasz határokat a világosan felismerhető nemzeti vonalak szerint kell kiigazítani.
- h. Ausztria-Magyarország népei részére, amelyeknek helyét a nemzetek között oltalmazni és biztosítani kívánjuk, meg kell adni az önálló fejlődés leghibátlanabb lehetőségét.
- i. Romániát, Szerbiát és Montenegrót ki kell üríteni; a megszállt területeket helyre kell állítani; Szerbiának szabad és biztosított kijáratot kell adni a tengerhez; a különböző balkáni államok egymás közötti kapcsolatait barátságos tanácskozás útján az állami és nemzeti hovatartozás történelmileg kialakult vonalai szerint kell meghatározni; a különböző balkáni államok politikai és gazdasági függetlenségét és területi sérthetlenségét nemzetközi garanciákkal kell alátámasztani.
- j. A jelenlegi Ottomán Birodalom török részeinek teljes szuverenitást kell biztosítani, de a többi nemzetiségek részére, amelyek most török uralom alatt élnek, biztosítani kell létük feltétlen biztonságát, önálló fejlődésük teljes és zavartalan lehetőségét. A Dardanellákat, mint nemzetközi garanciákkal

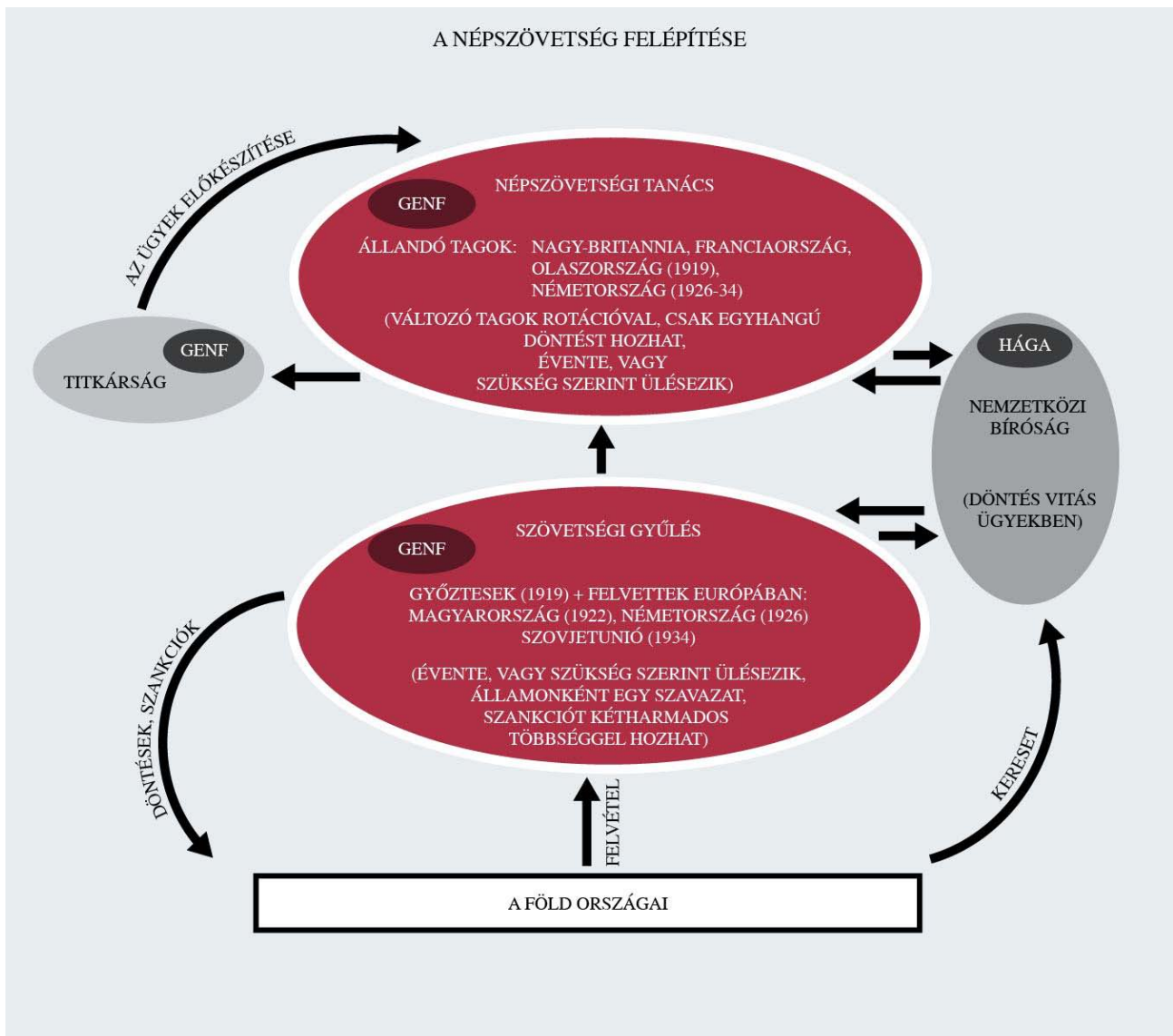

biztosított szabad átjárót, minden nemzet hajói és kereskedelme számára állandóan nyitva kell tartani.

k. Független lengyel államot kell létesíteni, amelynek magában kell foglalnia a vitathatatlanul lengyel lakosság lakta területeket, szabad és biztonságos kijáratot kell biztosítani számára a tengerhez, politikai és gazdasági függetlenségét és területi sérthetlenségét nemzetközi szerződéssel kell biztosítani.

l. Különleges szerződésekkel meg kell alakítani a nemzetek általános szövetségét, hogy a nagy és a kis államok politikai függetlensége és területi sérthetlensége kölcsönös garanciákkal biztosítva legyen.

(Forrás: *Huszádik Század, Wilson elnök 14 pontja*)

A Népszövetség felépítése

1. Miben látta Wilson elnök a béke biztosítékait?

2. A békejavaslat részletének „e” pontja írja le a „nemzetek önrendelkezésének elvét”. Foglald össze röviden, mi ennek a lényege!

3. Mit gondolsz, a győztes vagy a vesztes államok hivatkoztak erre az elvre a békék kialakítása során? Indokold a véleményed!

4.
a. Milyen történelmi igazságtalanságra (eseményre) utal a javaslat idézetének „f” pontja?

b. Hogyan „orvosolta” ezt a sérelmet a békekonferencia döntése?

5. A békejavaslat utolsó pontja a Népszövetség megalakításáról szól. Nézz utána, mikor hozták létre a szervezetet és röviden vázold a felépítését!

6. Az utolsó forrás egy karikatúra Wilson elnök elképzeléseiről (az olajág felirata: Nemzetek Szövetsége). Hogyan vélekedett a karikatúra megalkotója a békejavaslatokról?
